

har været genstand for åben, parlamentarisk diskussion. I Danmark har det været et anliggende for ministeriernes embedsmænd, regeringen og Folketingets Finansudvalg.

Spørgsmålet er, hvordan man skal forklare denne udvikling. Det står ikke helt centralt i Bergs analyse, for han koncentrerer sig om den minutøse kortlægning. Det hindrer ikke en diskussion af mange hypoteser eller snarere forklaringsfaktorer, som forkastes på stribe. Ideologi - nej. Partistrategi - nej. Økonomisk pres - nej. Bureaukratisk pres - ja, til dels, men alligevel ikke en tilstrækkelig forklaring. Den internationale udvikling - ja, nok til en vis grad, men der savnes svar på, hvad mekanismen, som driver bevægelsen, i givet fald er.

Det viser en anden begrænsning ved analysen, som i bund og grund er både sympatisk, redelig og grundig. Den holder sig til parlamentet og dets dokumenter, og den går antagelsesvis ud fra, at partierne er de interessante aktører. Det er en alvorlig begrænsning. Den næste, som følger heraf, er, at Berg i ringe grad har interesseret sig for de motiver og incitamenter, som gør „bolagiseringen“ tiltrækkende for såvel politikere som statsvirksomhedernes ledere. Der er således ikke nogen analyse, endsige talmæssige oplysninger om de finansielle konsekvenser af ændringerne i selskabsmæssig og reguleringsmæssig status.

Disse mangler er ganske ærgerlige. For det er aldeles sikkert, at Berg er en solid og omhyggelig forsker, men man står tilbage med det indtryk, at hans analyse er ledt ind i en bane, som ikke er alverdens givende.

Jørgen Grønnegård Christensen
Institut for Statskundskab
Aarhus Universitet

Hanne Marthe Narud og Toril Aalberg, (eds.), *Challenges to Representative Democracy. Parties, Voters and Public Opinion*, Bergen: Fagbokforlaget, 1999, NOK 348,00.

Challenges to Representative Democracy er et festskrift - til Ola Listhaug - og tilmed en fornøjelse af læse. For bogen er fokuseret omkring centrale temaer i valgforskningen og er dermed ikke - som festskrifter *kan* være - en afspejling af divergerende interesser i kredsen af venner og bekendte. Og kvaliteten er fin, således at der intet spor er af, at redaktørerne har måttet acceptere det, der kom ind, når de nu havde inviteret folk til at være med. Tværtimod giver *Challenges to Representative Democracy* et glimrende indtryk af nutidige temaer i forskningsgrenen.

Linjen lægges stærkt med redaktørernes introduktionskapitel med omtrent samme titel som bogen, nemlig „Challenges facing Representative Democracy“. Der anslås to strenge. For det første peges der med Rose & McAllister på en udvikling fra en situation, hvor konkurrencen stod mellem et mindre antal partier, og hvor vælgernes valg på forhånd var determineret af sociale faktorer og faste loyaliteter til en situation, hvor vælgerne i stor udstrækning beslutter sig fra gang til gang, og hvor der er mange partier om budet. Kun den sidste situation ligner fri konkurrence, og den første pointe er, at valgene er blevet mere reelle. Denne del af kapitlet indtager såvel de tilgange, der peger på vælgernes bindinger (om sociale cleavages og om partiidentifikation) og teoriene om løsning af de gamle bånd (om new politics og om issue voting).

Dernæst diskuteres forskningen af politisk legitimitet og tesaerne om tillid

har været genstand for åben, parlamentarisk diskussion. I Danmark har det været et anliggende for ministeriernes embedsmænd, regeringen og Folketingets Finansudvalg.

Spørgsmålet er, hvordan man skal forklare denne udvikling. Det står ikke helt centralt i Bergs analyse, for han koncentrerer sig om den minutøse kortlægning. Det hindrer ikke en diskussion af mange hypoteser eller snarere forklaringsfaktorer, som forkastes på stribe. Ideologi - nej. Partistrategi - nej. Økonomisk pres - nej. Bureaukratisk pres - ja, til dels, men alligevel ikke en tilstrækkelig forklaring. Den internationale udvikling - ja, nok til en vis grad, men der savnes svar på, hvad mekanismen, som driver bevægelsen, i givet fald er.

Det viser en anden begrænsning ved analysen, som i bund og grund er både sympatisk, redelig og grundig. Den holder sig til parlamentet og dets dokumenter, og den går antagelsesvis ud fra, at partierne er de interessante aktører. Det er en alvorlig begrænsning. Den næste, som følger heraf, er, at Berg i ringe grad har interesseret sig for de motiver og incitamenter, som gør „bolagiseringen“ tiltrækkende for såvel politikere som statsvirksomhedernes ledere. Der er således ikke nogen analyse, endsige talmæssige oplysninger om de finansielle konsekvenser af ændringerne i selskabsmæssig og reguleringsmæssig status.

Disse mangler er ganske ærgerlige. For det er aldeles sikkert, at Berg er en solid og omhyggelig forsker, men man står tilbage med det indtryk, at hans analyse er ledt ind i en bane, som ikke er alverdens givende.

Jørgen Grønnegård Christensen
Institut for Statskundskab
Aarhus Universitet

Hanne Marthe Narud og Toril Aalberg, (eds.), *Challenges to Representative Democracy. Parties, Voters and Public Opinion*, Bergen: Fagbokforlaget, 1999, NOK 348,00.

Challenges to Representative Democracy er et festskrift - til Ola Listhaug - og tilmed en fornøjelse af læse. For bogen er fokuseret omkring centrale temaer i valgforskningen og er dermed ikke - som festskrifter *kan* være - en afspejling af divergerende interesser i kredsen af venner og bekendte. Og kvaliteten er fin, således at der intet spor er af, at redaktørerne har måttet acceptere det, der kom ind, når de nu havde inviteret folk til at være med. Tværtimod giver *Challenges to Representative Democracy* et glimrende indtryk af nutidige temaer i forskningsgrenen.

Linjen lægges stærkt med redaktørernes introduktionskapitel med omtrent samme titel som bogen, nemlig „Challenges facing Representative Democracy“. Der anslås to strenge. For det første peges der med Rose & McAllister på en udvikling fra en situation, hvor konkurrencen stod mellem et mindre antal partier, og hvor vælgernes valg på forhånd var determineret af sociale faktorer og faste loyaliteter til en situation, hvor vælgerne i stor udstrækning beslutter sig fra gang til gang, og hvor der er mange partier om budet. Kun den sidste situation ligner fri konkurrence, og den første pointe er, at valgene er blevet mere reelle. Denne del af kapitlet indtager såvel de tilgange, der peger på vælgernes bindinger (om sociale cleavages og om partiidentifikation) og teoriene om løsning af de gamle bånd (om new politics og om issue voting).

Dernæst diskuteres forskningen af politisk legitimitet og tesaerne om tillid

og mistillid med en sondring mellem sociale og kulturelle forklaringer, økonomiske og kulturelle forklaringer samt politiske forklaringer. Og igen kommer man vejen rundt om forfatterne - Inglehart, Huntington og fremdeles. Også uden for bogens sammenhæng kan dette kapitel læses som en fin oversigt over temaer i nutidig forskning sat i sammenhæng med den forudgående forskning.

Samtidig fanger „Challenges facing Representative Democracy“ også temaerne i bogens kapitler. Udenfor falder kun Kaare Strøms „Voter Sovereignty and Parliamentary Democracy“ om agenter og styringskæder under forskellige systembetingelser. Analysen er rent teoretisk og vedrører heller ikke specielt vælgerne, men det samlede politiske system. Resten af kapitlerne er empiriske analyser af vælgeradfærd og vælgerholdninger, og strukturen følger temaerne i indledningen, om end ikke i samme rækkefølge. Først en blok, der foruden Strøms bidrag drejer sig om tillid og legitimitet, så en blok om partiidentifikation og deltagelse, og endelig en om værdiændringer og issue voting.

Det er selvsagt umuligt at gå ind på de enkelte bidrag - 12 inklusive introduktionskapitlet. Der er ikke mange lyder, men nok et mindre irritationsmoment: Flere forfattere trækker tingene lidt for meget i langdrag, således at en forkortelse på 25 procent kun ville have formindsket det substantielle indhold med to procent. Andre kapitler er nydelige, men giver så vidt jeg kan se ikke afgørende nyt; dette gælder således Arthur H. Millers analyse af vurderingerne af Clinton i meningsmålingerne under Lewinsky-affæren. Jeg har også lidt svært ved at se, hvor meget der kommer ud af Oddbjørn Knutsens analyse af forandringerne i, hvad der be-

stemmer folks placeringer af sig selv på venstre-højre skalaen: Fem hypoteser til at strukturere forandringerne i otte lande er lidt rigeligt, især når hypoteserne ikke altid bekræftes.

Til gengæld er der også highlights. Beate M. Huseby udviser en udtalt metodisk finesse i den komparative analyse i „Government Economic Performance and Political Support“, hvor berettigede standardiseringer får inflationen til at forsvinde som en vigtig faktor bag utilfredshed med styret, således at arbejdsløsheden står tilbage som det afgørende. Og Anders Todal Jenssen peger i „All That is Solid Melts into Air: Party Identification in Norway“ både på, at partiidentifikation i Norge traditionelt var en slags afspejling af position i den sociale struktur, og at svækkelsen af den sociale strukturs betydning også svækkede partiidentifikationen.

Afgørende er helhedspræget. Nok er der bidrag, hvor det med udgangspunkt i 13-skalaen er bedst at holde sig omkring 8 - heller ikke lavere; men der er også bidrag, hvor man snarest er helt i top, og så er der en række, hvor det må blive omkring 10. Og især er kompositionen fin. Gennem kapitlerne kommer man godt omkring en række hovedtemaer i nutidig valgforskning. *Challenges to Representative Democracy* er næppe en egentlig lærebog i moderne valgforskning, men det er tæt på.

Hans Jørgen Nielsen
Institut for Statskundskab
Københavns Universitet

Torbjørn L. Knutsen, *The Rise and Fall of World Orders*, Manchester & New York: Manchester University Press, 1999, 324 s., \$14.99.